

N:o 19.

Redaktör och utgifvare:
FRANS J. HUSS.

Expedition:
Kammakaregatan 50, n. b.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 1 December 1894.

Pris:
Helt år 5 kr. — Lösnummer 25 öre.

Annonspris:
10 öre petitraden (15 öre utl.)

14. Årg.

Ida Morduch och Karl Ekman.

De båda namn, hvilka läsas här ofvan, böra ej vara obekanta för denna tidnings läsare. Mer än en gång har vid redogörelsen för musiklifvet i det finska brödralandets hufvudstad, Helsingfors, sångerskan fröken Ida Morduch och pianisten

samma gång som herr Ekman genom sitt utsökta ackompanjemang till hennes sång och genom sitt ovanligt klara och tekniskt fulländade pianospel berodde oss en angenäm öfverraskning och verklig njutning. Fröken Morduch hade sedan å Filharmoniska sällskapets senaste konsert tillfälle att med de solo-partier hon då utförde ställa sin sång och sångkonst i en fördelaktig dager.

om dem äro vi i tillfälle att här meddela.

Ida Morduch är född i Helsingfors 1875, der hon genomgått fruntimmersgymnasiet. Sångstudier idkade hon 1 1/2 år vid Helsingfors musikinstitut för operasångaren Ojanperä och derefter i Wien under ledning af Selma Niklas-Kempner. Vid en konsert i fädernestaden efter sin hemkomst

Ida Morduch

Karl Ekman

Karl Ekman blifvit omtalade såsom än sjelfva konserterande, än biträdande vid andras konserter derstädes. Här i vår hufvudstad hade vi tillfälle att först göra de unga artisternas bekantskap å operakonserten den 13 sistl. november, då fröken Morduchs sympatiska röst och smakfulla sång väckte publikens stora intresse och bifall, på

Då sällan några finska konserte-
rande artister låta höra sig här, ha vi ett särskildt nöje af att nu med ofvanstående porträttbilder presentera dessa, som för närvarande gästa oss, och hvilka i dessa dagar å en egen gemensam konsert åter komma att låta oss njuta af deras musikaliska talanger. Några biografiska notiser

från Wien vann hon mycket erkännande för sina der gjorda framsteg, och en platstidning yttrar då om den unga sångerskan: »den fylliga, härliga rösten med dess tjugusande timbre, sångerskans förmåga att böja stämman till skön fraserings, den lyftning och det vackra uttryck, hvarmed hon sjöng, var af frapperande verkan». Afven

här har, som bekant, kritiken yttrat sig mycket fördelaktigt om den finska gästen. Fröken Morduch har konserterat i de flesta finska städer, 1892 uppträdde å Aquarium i Petersburg samt flere gånger i Wien, bland annat på hr Ekmans der gifna konsert.

Karl Ekman är född i Åbo 1869. Efter att ha genomgått dervarande svenska lyceum och tagit studentexamen 1889 genomgick han Musikinstitutet i Helsingfors, studerade pianospelet för professor Busoni och hr Days samt teori och kontrapunkt för direktör Wegelius. Som finska statens musikstipendiat vistades han i Berlin år 1892—93, der professor Barth var hans lärare i pianospel och professor Becker i kontrapunkt. Han uppehöll sig 1893—94 i Wien och utbildade sig der ytterligare som pianist under ledning af Alfred Grünfeld. Der gaf han, såsom ofvan nämnts, en egen konsert och har äfven uppträdde offentligt i Berlin samt konserterat i hemlandets flesta städer. Öfverallt har hr Ekman der blifvit berömd för sin briljanta teknik, sitt musikaliska och fina föredrag, och en finsk kritiker yttrar, att det näppeligen torde finnas någon inhemsk pianist, som kan göra hr Ekman första platsen stridig. Då hr Ekman lät höra sig härstädes första gången på operakonserten, fann man också här, att han var en pianist af mindre vanlig talang, och man hade en särskild njutning af hans ärliga och så att säga kristallklara föredrag, som jemte en högst betydande färdighet gaf honom karaktär af en verkligt gedigen pianist.

Friedrich Smetanas komiska operor.

Efter Otto Payer, Prag.

(Forts. från nr 17.)

Då den nära fyrtiårige Smetana 1863 började komponera *Prodaná nevěsta* («Die verkaufte Braut» — *Brudköpet*), som först gjorde honom ryktbar i utlandet, hade han ingen aning om att denna skulle gifva honom uppslag till en hel rad komiska operor. Några månader förut hade han, som från norden skyndat hem till fäderneslandet, fullbordat sin historiska opera »Brandenburgarne i Böhmen». Detta hans första försök på operans område hade lyckats fullständigt, men snart höjde sig röster bland hans landsmän med klagan öfver att musiken var för allvarsam, för konstlad och dertill ock — wagneriansk! De tsjechiska »patrioterna», som förde en förbittrad strid emot allt som kunde kallas tyskt, höjde ett ursinnigt verop öfver »förräderiet mot den nationella saken». Ville Smetana bevisa sin talang, skulle

han skriva en komisk opera, som tillika vore tsjechisk. Smetana var genast besluten att försöka sig äfven i denna lättare genre, och han vände sig till en tsjechisk »diktare», som skulle skriva åt honom en »operett-text», ty en operett i den vanliga stilen ville han komponera för att täppa till munnen på skrikhalsarne, som ej ville begripa det nya i »Brandenburgarne». Af en helt enkel handling ur det böhmiska bondlivet skar man till en libretto, och Smetana tog ofördröjligen i tu med att komponera den. Under hans händer växte emellertid den ursprungliga »operett-texten», om hvilken han till en början trott, att den knappt skulle räcka till att fylla en afton, och blef så ett mästerverk af komisk opera. Den 30 maj 1866 spelades »Prodaná nevěsta» första gången på tsjechiska interimsteatern i Prag under komponistens ledning. Operan innehöll då 20 nummer och var indelad i 2 akter. Under loppet af de följande åren undergick operan åtskilliga omändringar och utvidgningar, till dess hon 1870 erhöi den form, hvari hon nu framträder.

»Brudköpet» är en folkopera i detta ords rätta mening. Hvad »Friskyttan» är för tyskarne är »Brudköpet» för tsjechern. Musikanterna, som spela till dans, militärmusiken och civilkapellen på de talrika källarkonserterna spela under bedöfvande bifallsyttringar stycken ur denna det tsjechiska folkets älsklingsopera, hvars 300:e föreställning på tsjechiska teatern i Prag närmar sig.

Med denna sin första komiska opera har också Smetana gjort ett mästerprof. Allt tyckes vara så enkelt och naturligt ihopkommet, att man vore frestad antaga åtskilliga melodier vara äkta böhmiska folkvisor; men musikkännaren finner, att de ej äro enkla folkmelodier, utan att en konstnär välbetänkt format dessa tonbilder, hvilka med all sin enkelhet och klarhet öfverallt förråda den finbildade smaken. Orkesterbehandlingen är alltigenom karakteristisk och intressant, och sångstämmorna verka i väljudande ensemble.

Ehuru hos Smetana slavern aldrig förnekar sig, framträder dock hos honom starkt nog inflytandet af tyska mästare: Mozart, Beethoven, Mendelssohn, Schumann och Rich. Wagner. Det vore fullkomligt orätt att till följd af den yttre formen i »Brudköpet», en nummeropera i äldre stil, hvars särskilda stycken äro förbundna med recitativ och hvilka ej heller sakna koloratur, vilja förneka Wagners inflytande, såsom några kritiker gjorde vid operans uppförande i Wien. Den komiska operan har, såsom förut ådagalagts, ej berörts af vissa Wagners reformer. Hvad som för musikdramat uppstälts såsom ovilkorlig fordran, har med tillämpning på den komiska operan för-

lorat sitt berättigande. Äfven »Mästersångarne» har avslutade »nummer».

»Brudköpet» hade ursprungligen, i stil med de tyska komiska operorna, taldialog. Af en yttre anledning, uppsättningen på hofteatern i Petersburg, erhöi operan sin nuvarande form.

Som exempel på det flitiga studiet af Wagner gäller trion mellan paret Kruschina och äktenskapsmäklaren Kezal (F-dur) i första akten, ett nummer, som med sitt skarpt tecknade orkesterackompanjemang flitigt fortspinnande melodians tråd, i kontrapunktisk imitation fasthållande ett motiv, erinrar om mästersångarnes sammankomst i Wagners opera; likaså Maries känslofulla Ass-dur-aria i tredje akten, hvari de veka kromatiska melodistegen hos orkestern frambesvärjer »Tristan».

Dessa båda på höft valda ställen äro antagligen blott reminiscenser. Men långt mera betecknande är den andliga släktskapen med Wagner, det medvetna upptagandet af hans princip — erinringsmotivet, när Smetana låter på flera ställen i operan återljuda den vackra B-dur-melodien, som först uppträder i första aktens kärleksduett. Särdeles effekt gör detta, när i tredje akten (fjerde scenen) Marie af Kezal får bekräftelse på den snöda handeln och i sitt hjertas inre dock ej kan ge den älskade förlorad.

Mellan fullbordandet af »Brudköpet» och den böhmiske mästarens andra komiska opera, *Zwei Wittwen* (Två enkor), ligga åtta år; och hvilket flitigt arbete, hvilka stora framsteg uppvisa ej dessa år! Den heroiska operan *Dalibor* och *Libuscha* uppstodo under denna tid. Med det sist nämnda verket hade Smetana nått höjden af sitt mästerskap. Hade han redan i sina första operor, »Brandenburgarne i Böhmen» och »Brudköpet», följt i sin mästare Wagners fotspår, så visar sig i de följande verken ännu tydligare Wagners inflytande. Redan före fullbordandet af »Brudköpet» hade Smetana lärt känna »Tristan och Isolde» (fulländad 1859 och första gången uppförd 1865, ett år före »Brudköpet»). »Mästersångarne» såg visserligen rampens ljus först två år senare (1868) än Smetanas sistnämnda opera, och denne hade tillfälle att på återresa från Konstanz till München bevista premiären, men partituret var långt förut färdigt och »Nürnbergerskräets rådplägnings» redan 1862 hörd på Wagners konserter. År 1872 hörde Smetana också »Tristan», som han värderade högst af Wagners verk.

Af Wagner hade han lärt användningen af ledmotivet, det vidsträckta bruket af recitativet och af rika orkestrala uttrycksmedel. Just i den orkestrala delen ligger Smetanas styrka. Utgången ur Wagner-Lisztiska skolan förfogar han suveränt öfver alla den moderna tonkonstens uttrycksmedel. Hans svaghet ligger deremot i det

melodiska sångelementet, som mindre starkt träder fram. Smetanas sång utvecklas ännu i »Dalibor» icke ur talets naturliga stegring. Men man kan ej tadla honom därför, ty man får besinna, att han införde musikdramats stil i den böhmiska konsten och kunde ej genast nå fullkomligheten här vid lag. Den böhmiska konsten var ej beredd på den kolossala vinst Smetana förlänade densamma; det fanns hvarken ett fullt skoladt språk eller fasta principer för förhållandet mellan språk och ton.

Utom detta var det också en annan omständighet, som var till stor nackdel för Smetanas skapande verksamhet: han kunde ej under hela sin lifstid fullkomligt intränga i modersmålets anda. Och det kan lätt förklaras derigenom att han fick genomgå tyska skolor, alldenstund det ej fanns tsjechiska gymnasier, att han vistades i Prag, der de högre klasserna endast talade tyska, hvarjemte det mångåriga umgänget med tyskbohären Proksch, hans lärare, äfven hade sitt inflytande på honom i språkligt hänseende. Hans fleråriga uppehåll i Göteborg aflägsnade honom också från höraudet och begagnandet af modersmålet. Han erkänner själf sin brist i det hänseendet. Eliska Krásnohorská, den böhmiska skriftställarinnan, som författat några af hans operatexter, berättar nämligen att han, på hennes uppmaning att nedskrifva sina åsikter om konsten, i ett bref svarat henne: »Gerna skulle jag det göra, om jag blott lättare kunde uttrycka mig på det böhmiska språket!»

Först 1871, då Eliska Krásnohorská i en böhmisk musiktidning offentliggjorde en artikel om musikalisk deklamation, började Smetana att egna största sorgfällighet åt den riktiga deklamationen af det sjungna böhmiska ordet och åstadkom i sina sista operor någonting mönsterligt äfven i det hänseendet.

»Zwei Wittwen», fullbordad 1874, är ett mönster af en böhmisk konversationsopera. Libretton är sammanställt efter Mallesilles liknämnda lustspel af E. Zügel. Äfven denna opera blef liksom »Brudköpet» flera gånger omarbetad; nuvarande form erhöi densamma, när 1881 Pollini köpte operan för Hamburg och Roderich Fels underkastade den en ny bearbetning. Operan, hvars libretto ej har mycket värde, är en musikalisk perla. Hennes företräde framför »Brudköpet» ligger i deklamationen.

Efter »Zwei Wittwen» vände sig Smetana med sin nästa komiska opera, »Der Kuss», åter till den nationella genren. Detta var 1876. Eliska Krásnohorská författade efter en berättelse af en annan tsjechisk skriftställarinna libretton till »Kysen», hvilken trots sina många svagheter visar ett stort framsteg framför Smetanas förra opera-

texter. En ofantligt enkel, på den naiva folköfvertron baserad handling, som rör sig om en förvägrad men sedan beviljad kyss, är utspunnen i två akter och låter en blicka djupt in i det tsjechiska bondlivet. »Kysens» libretto utmärker sig framför alla andra Smetanas operor genom den fina poetiska uppfattningen, hvilken också på ett underbart sätt afspeglas i musiken. Denna sluter sig troget till det okonstlade ämnet och följer det med lyckligt funna melodier; polyfonien är klar, enkel, men dock konstfull. Smetana visar här, att man äfven i det enkla och okonstlade kan framgång kan fasthålla en viss komplicerad och antitrivial stil. Kromatiska intervaller undvikas i allmänhet sorgfälligt; diatoniska fortskridningar höra till regeln. Likväl saknas der ej rikedom på harmoni och modulation. Sången rör sig i ytterst naturliga uttryckssätt, merendels deklamatoriskt, men äfven emellanåt i vanliga slutna former.

Under det Smetana på den dramatiska operans område uppstigit till spetsen af sin förmåga i festoperan »Libuscha» (1872), så vinner han, i fråga om de komiska operorna, obestriddligen priset med operan *Tajemstoj* (*Das Geheimniss*).

Textboken hade återigen lemnats af E. Krásnohorskás vana hand. En man, som söker en nedgräfd skatt och finner en lefvande »skatt», är hjälten i operan. I musiken hade den döfve mästaren betydligt närmast sig det ideal för den böhmiska operan, som han alltid haft för ögonen. Han betecknade själf »Hemligheten» som ett af sina bästa dramatiska verk. Hela operan är egentligen byggd på två motiv, ur hvilka bimotiv utveckla sig, ehuru äfven sjelfständiga melodier, hufvudsakligen sånger i nationel stil, förekomma. Om det national-tsjechiska i detta verk ej så starkt träder i förgrunden, som det gör i »Kysen», så får man tänka på, att den sistnämnda operans ämne, såsom Smetana själf i ett bref anmärker, innehåller flera lyriskas momenter och lemnar större fält för melodiska nationalsånger, och det nationela hos en konstnär yttrar sig renast, då han skrifver lyriskt. I första akten utmärker sig särdeles en tröskarsång, som är en förelöpare till motsvarande sång i Mascagnis »Rantzau». Andra akten påminner i mycket om »Mästersångarne», och i denna är användningen af fugan särdeles lyckad. I en stor ensemble (Ass-dur) når det kontrapunktiska arbetet sin höjdpunkt, stämföringen är mäterlig, om ock påminnande om Bachs kantat »Wachet auf». Det var i alla fall »Mästersångarne», som närmast hos Smetana ingaf tanken att använda Bachs kontrapunktik för den komiska operan, såsom de täta remiscenserna ur denna Wagneropera intyga. Redan uvertyren visar en underbar konst i temats genomfö-

ring. Det är märkvärdigt hvilka melodibildningar, som der, alls icke liknande det ursprungliga temat, framkomma i genomföringen.

Den sista komiska operan af Smetana, och för öfrigt hans allra sista, är *Die Teufelswand* (*Djefvulsmuren*), komisk-romantisk opera i tre akter, libretto af E. Krásnohorská. »Hufvudsafsigten», berättar denna, »lade mästaren i denna opera på Rarachs demoniska komik, en figur, som hvarken är den kolossale satan eller den förföriske Mefistofeles, utan alltjemt den tsjechiska sagans bedragne djefvul. Med den största skaparlust störtade sig Smetana på detta verk, men snart förringades den glada ifvern. Redan då började hans själ att omtöcknas; de första anfallen af den svåraste melankoli kommo öfver honom, och en aning om att vassinnets förfärliga öken låg för honom fylde honom med fasa. Arbetet begynte trötta honom, ja, det öfversteg hans krafter. Långa pauser lågo emellan försöken till utarbetning af »Djefvulsmuren» och fullbordandet deraf. Hans eljest så klara konstförstånd förlorade redan sin säkerhet; den älskvärda sjelfständighet, som karakteriserade den trovisse konstnären, hvilken hade blicken säkert rigtad på sitt mål, gaf vika för det inre tviflet. Att skapa ett sammanhängande helt var honom redan omöjligt. Operan blef färdig 1882 och strax derefter uppförd på nya böhmiska teatern.

För den tyska scenen synes mig detta stycke, trots sina många enskilda skönheter, af ofvan anförda skäl ej särdeles lämplig.

Och nu till slut vill jag helt kort säga ett ord om berättigandet uti att uppföra den tsjechiske mästarens verk på tyska teatrar. I jemförelse med de många nya operor, som från Italien öfversvämma Tyskland och stå vida under medellinien af den tyska operaproduktionen, och hvilka särskildt genom sin ohyggliga text måste utföra en afskräckande verkan (jag vill blott påminna om Gemma Bellinconis paradstycke »Mala vita»), är Smetanas komiska operor verkliga perlor och ligga tyskarne långt närmare än alla de italienska skräckhistorierna med orkesterackompanjemang.

Vi begagna tillfället att i slutet af ofvanstående artikel, som kan betraktas som en fortsättning af Smetanas i nr 16 af denna tidning meddelade biografi, tillägga några rader för komplettering af densamma. Rörande Smetanas barndom kunna vi då nämna, att han hörde till de tidigt uppträdande underbarnen, att han redan vid sex års ålder stod i konsertsalen och som liten pianovirtuos drog omkring på konsertresor.

Angående Smetanas verksamhet i Sverige har nyss kommit oss tillhanda

en uppgift, att han den 19 mars 1861 med biträde af Harmoniska sällskapets sångafdelning, hrr Czapek, Isr. Sandström och amatörer hade afskedskonserter derstädes, sålunda några veckor innan hans förut omtalade konsertlande i Stockholm. Enligt vår från tillförlitligt håll lemnade uppgift skulle Smetana dock ej ha lemnat Sverige förr än 1862, och det tycks bekräftas af en tysk musiktidning, som säger, att då 1862 den tsjehiska nationalteatern öppnades i Prag, skyndade Smetana från »sin goda och tacksamma position i fjerran land till fäderneslandet för att egna sina krafter åt den fosterländska konsten».

Till sist en episod från uppförandet i Wien 1892 af »Brudköpet», hvarvid denna operas och dess tonsättares rykte utom hans fädernesland grundlades. Fr. Ad. Schubert, direktör för den böhmiska nationalteatern, yttrar härom:

»Det var vid andra föreställningen af »Brudköpet». Till densamma infunno sig äfven Smetanas anhöriga, nämligen hans dotter och måg, kanske äfven några andra. Händelsen gjorde att de fått plats på högra sidan af parketten, der jag under föreställningen passerade upp och ned några gånger. Under uvertyren gick jag in för att observera publiken. Då fick jag se Smetanas anförvänder, särskildt hans dotter. Hon lyssnade uppmärksamt och hennes min förrådde glad rörelse. Så går ridån upp, kören samlar sig på scenen, och samtidigt med ljusets dämpande i salongen lägrar sig ett moln på pannan hos Smetanas dotter. Och när kören sjunger om »Dans och jubel, fröjd och frid» strömma tårarne ur hennes ögon — tårar af rörelse, tårar af glädje — och smärta öfver att Smetana själf ej fått upplefva denna afton med dess ärorika framgång. Många äro de, som med vemod tänka på ett sådant öde, som denne mästare fått dela med så många andra — att först efter döden blifva förstörd och hedrad efter förtjenst.»

Litteratur.

På Fr. Skoglund's förlag har utkommit:
Polko, Elise: *Harmonier*. Pris kr. 2,75.
Evers, Edvard: *Davids psalmer* för kyrkan, skolan och hemmet jemte bearbetningar af Luther, Svedberg, Spegel, Wallin, Franzén, Runeberg, Topelius m fl. Pris kr. 2,75.

Elise Polkos större och mindre skizzer benämnas: *Lychnis*. En peri. Ungdomsskärlek. In memorium, till Fr. Schuberts minne. Ett möte. Nesti. Icke äkta. Förstummad. Sångarglädje. En vissnad brudbukett. En stråkquartett af Boccherini. Ensam och stilla. — Författarinnans novellistiska talang, särdeles på det musikhistoriska området framträder äfven i denna samling.

Såsom choraltext kan ock Evers' »Davids psalmer» här förtjena omnämnande. Den vittre kyrkoherdens skaldebegäfnung visar sig på det fördelaktigaste, såväl i hans egna (omkring 80) psalmer som i bearbetningarne.

Anton Rubinstein.

Nyligen träffade oss underrättelsen om att det stora ryska riket fått kejsarsorg; ett liknande budskap har i dessa dagar spridit sig derifrån, men det gäller nu en suverän, som beherskat hela världen med sitt snille och sin konst: Anton Rubinstein fins ej mer i lifvet. För knappt mer än ett år sedan fick man sörja frånfallet af den store ryske tonsättaren Tschajkowsky, och i början af detta år förlorade Tyskland sin berömda Hans von Bülow; det är stora förluster, som under så kort tid drabbat musikverlden. Icke blott såsom skapande konstnär, utan än mer som pianovirtuos i ädlaste bemärkelse, skall Anton Rubinsteins minne lefva oförgätligt, och man kan väl säga, att han som pianist i fråga om känslans djup, tekniskt mästare och storslagenhet ej mindre än genom sitt fullkomliga beherskande af snart sagdt hela pianolitteraturen länge varit allenastående bland sina konstbröder: en kejsare bland pianister, hvilken också i många decennier hyllats såsom sådan och framkallat en hänförelse utan like.

Dödsbudet kom oväntadt utan någon förutgången underrättelse om sjukdomsfall. Efter att i Stuttgart under sistlidna maj månad ha bevisat utförandet af sin nyaste »andliga opera» *Kristus* anförde han den 27 maj på hofteatern sin opera »Maccabeerna» i närvaro af konungen, som derefter förlänade honom kommandörkorset af Friedrichsordens första klass. Den storartade hyllning, som den snillrike konstnären då fick mottaga, var väl hans sista triumf, ty omedelbart efter besöket i Stuttgart reste han hem till sitt vackra sommarresidens i Peterhof, ett par mil från Petersburg, vid Finska viken. Ännu i augusti meddelades, att Rubinstein der uppehöll sig, flitigt arbetande och sysselsatt att skizzeras sitt nyaste

verk »Kain». Derifrån kom den 20 november plötsligen en telegrafisk underrättelse, att den verldsberömda mästaren samma dag aflidit i en ålder af 65 år.

Anton Gregor Rubinstein föddes den 28 november 1829 i Wichwatinez, en by vid floden Dnjestr på gränsen mellan Podolien och Bessarabien. I sin självbiografi har han lemnat uppgifter om sin födelse och barndom, hvilka nyligen varit synliga i denna tidning (se nr 14 d. å.), och vi hänvisa till dessa beträffande början af Rubinsteins lefnadshistoria. I denna sin självbiografi omnämner han sitt födelseår, sina föräldrar och sin barndom, berättar om sina första musikstudier i Moskwa för modern och sedan för Villoing, sin första konsert i juli 1839 och sin resa till utlandet, åtföljd af läraren, året derpå med Paris och dess konservatorium till mål, i hvilket han dock ej kom att inträda. Han skildrar sina konsertresor i Tyskland, England etc. och hans välvilliga emottagande vid furstehofven samt återkomsten till hemlandet, vidare sin andra resa 1844 till Berlin, der han, nu sin egen pianolärare efter att ha slutat för Villoing, började studera musikens teori för Dehn till 1846, då han på dennes råd begaf sig till Wien och dermed började ett sjelfständigt lif såsom lärare. I Berlin utkom hans första komposition från trycket 1843, en liten pianoetyd, kallad »Undine». I Wien hade han emellertid att till en början utstå försakelse och ekonomiska bekymmer, och då utsigterna började ljusna, drefs han derifrån af 1848 års politiska stormar. Då han 1849 återvände till hemmet, råkade han ut för ett äfventyr, som kunde för honom ha slutat illa nog. Hans koffert, full af noter, togs nämligen vid ryska gränsen i beslag, då han ej kunde visa sitt pass. Han hade rest ut med sin mor och sina syskon på gemensamt pass och hade sedan ej skaffat sig något eget. Då man fick höra att han skulle till Petersburg, ålades han att resa öfver Warschau, der han skulle återfå sin koffert mot ett honom lemnadt kvitto. Kofferten fick han aldrig igen, utan måste sedan ur minnet uppskrifva de talrika kompositioner, som deri förvarades. Han fick sedan veta, att de sålts som makulatur. Väl anländ till Petersburg var han der utsatt för en mängd trakasserier innan han från Moskwa erhöi ett pass, och guvernör Schulgin hotade till och med att slå honom i bojer och skicka honom till Sibirien. Rubinstein var nu bosatt i Petersburg, der hans första opera, *Dmitri Donskoi* eller *Slaget vid Kulikowo*, uppfördes 1852. Då den ryska operan stod i vanrykte den tiden, och långt senare, skref han sina operor på tyska eller italienska, men storfurstinnan Helena, som efter uppförandet af nämnda

opera uppmanade Rubinstein att ackompanjera sångerskorna på hennes musikafthnar, föreslog honom vid ett sådant tillfälle att komponera en serie enaktsoperor, behandlande ämnen från olika nationer, tillhörande ryska riket. Med text ur bondlifvet skref han nu tre enaktsoperor: *Hämnen*, *Sibiriska jägare* och *Thomka narren*, hvilka uppfördes i Petersburg 1853, men så illa, efter hvarad komponisten berättar, att han rusade ur teatern för att slippa höra dem och sedan tog sina partitur tillbaka.

Med understöd af storfurstinnan Helena och greffe Wielhorski reste Rubinstein å nyo ut 1854 för att göra sig sjelf och sina nu talrika kompositioner bekanta. Han tillbragte derpå fyra år på en konsertturné i Tyskland, Frankrike och England, endast på kort tid besökande hemlandet, då storfurstinnan Helena inbjöd honom att öfvervara Alexander II:s kröning i Moskwa 1856, der han dock först efter högtidligheterna inträffade.

Under denna resa dröjde Rubinstein sex månader i Weimar, der han bodde hos Liszt. Huru denne bedömdes af Rubinstein kan man finna af ett hans yttrande från 1871; då han på Liszts uppmaning kom till Wien och der dirigerade en konsert, som gafs med anledning af Weimar-mästarens dervaro. »Vi helsade hvarandra», säger Rubinstein, »som gamla vänner, hvilka hysa den uppriktigaste välvilja för hvarandra. Jag kände hans fel, en viss uppblåsthet, men såg i honom den störste mästaren i föredragningskonsten och satte honom mycket högt som virtuos men icke som skapande konstnär. För detta uttalande lär man väl komma att grundligt nedgöra mig.»

Rubinsteins största rykte som pianist och tonsättare grundades på denna konsertturné. I Leipzig, der man nyss lärt uppskatta hans *Oceansymfoni*, lade han detta sitt dubbla mästarekap i dagen; öfverallt ville man nu höra honom, och hans talrika större eller mindre tonverk, uppkomna och samlade under de föregående åren, mottogos beredvilligt af förläggarna. Kritiken erkände hos honom en rikedom af geniala infall och öfverraskande kombinationer äfvensom det betydande innehållet, som djerft bröt formens inskränkande band. »Alla stycken af Rubinstein», heter det i *Signale* (dec. 1854), »hafva något inspireradt, intet krystadt i arbetet, de klinga snarare såsom geniala improvisationer.»*

Eter sitt triumftåg återkommen till Petersburg 1858 började han verka för höjandet af det föga utvecklade

musiklifvet i hemlandet och fick godt stöd dervid af storfurstinnan Helena samt en musikentusiast, f. d. godsegaren Kologrigow. Ryska musikföreningen grundades sålunda 1858. I Michaelpalatset bildades derpå musikklasser, ur hvilka sedan det 1862 grundade konservatoriet uppstod, till hvars direktör Rubinstein — som han säger — utnämnde sig sjelf. Inom dessa klasser undervisades af utmärkta förmågor, sådana som fru Nissen-Saloman i sång, Leschetitzki i pianospel, Wieniawski i violin o. s. v.

Från konservatoriets ledning afgick Rubinstein 1869 till följd af meningskiljaktigheter om undervisningen. Han säger om sig sjelf med anledning här af: »Jag är visserligen en person med eldigt temperament och sträfft sätt, men det är just min varma kärlek till konsten, att jag tar så häftigt vid mig». Åtföljd af sin maka, med hvilken han gifte sig 1865, företog han å nyo konsertresor och besökte då äfven Sverige, hvarvid han å ett par konserter å k. operan bland annat spelade sina konserter i D-moll och G-dur, här som öfverallt väckande ofantlig entusiasm genom sin enorma virtuositet och sitt genialiska spel. År 1872—73 gjorde han med Henri Wieniawski en konsertturné i Amerika och lade der grunden till sin förmögenhet, så mycket mera välförtjent, som han sedan spelade in öfver 300,000 mark för välgörande ändamål och på senaste åren för samma vackra mål offrat inkomsten af sitt konserterande. Konsertturnén i Amerika måtte emellertid ha varit ansträngande nog, omfattande 215 konserter, af hvilka ofta två å tre på samma dag. Efter att hos oss ha låtit höra sig sista gången å konserten i Musikaliska akademien 1884, företog sig Rubinstein en konsertresa omfattande Ryssland och Tyskland samt sträckande sig till Frankrike och England. Det var då han utförde sina serier af sju historiska konserter, framställande pianomusikens utveckling, så på första konserten spelande 32 pianostycken af tonsättare från William Byrd till Mozart, på den andra 8 sonater af Beethoven, på den tredje pianostycken af Schubert, Weber, Mendelssohn, på den fjärde kompositioner af Schumann o. s. v., och hvarje af dessa konserter upprepades påföljande dag för musikstuderande elever.

I början af år 1887 trädde Rubinstein än en gång i spetsen för konservatoriet i Petersburg, hvars direktör han då blef till 1890. Året förut, 1889 den 30 november och följande dagar var han föremål för en storartad hyllning; 50 år hade då förflutit sedan hans första konsert. Han erhöi nu af czaren en statspension af 3,000 rubel, utnämndes till hedersborgare i Petersburg och Peterhof samt till hedersdoktor vid universitetet i den ryska hufvudstaden; öfver 70 deputationer

uppvaktade honom med lyckönskingsadresser.

På senare år har Rubinstein mest uppträdt såsom dirigerande sina å konserter uppförda tonverk. Ännu i maj detta år skrives om honom från Wien: »Anton Rubinstein har gifvit nytt lif, ny glans åt den döende säsongen. Till en pianoafton, af den store virtuosen gifven till förmån för konservatoriets pensionsfond, slöt sig den andra Gesellschafts-konserten, å hvilken Rubinstein som komponist ensam förde ordet; sjelf dirigerade han hela konserten. Första hälften af denna upptog uvertyren till hans opera »Dmitri Donskoi», en aria ur hans »Kinder der Haide» och piano-konserten i G-dur, utförd af hans unga begåfvade elev, fröken Jakimowski; konsertens andra hälft upptog tre afdelningar eller bilder ur hans andliga opera »Moses». Bifallet efter konsertens slut var ändlöst och uttryckte naturligtvis äfven en önskan att få se den öfverträfflige pianisten vid flygeln, men Rubinstein var i det hänseendet obeveklig. Han reste kort derefter hem, som vi sett, för att hvila ut, och denna hans hvila på sina triumfer blef hans sista. Att icke vidare uppträda offentligt tycktes mästaren allvarligen ha föresatt sig, att döma af ett några dagar före hans död skrifvet bref till hans förre impresarie Wolff i Berlin. Denne hade erbjudit honom en half million mark för uppträdande på 50 konserter. Han svarade med att uttrycka sin förvåning öfver att man ännu gjorde honom dylika anbud. Endast i det fall, att hans andliga opera »Kristus» uppfördes på scenen, ville han lemna Peterhof, eljest icke förr än han fördes till grafven.

Rubinstein hade en längre tid känt sig besvärad af hjertlidande, hvilket dock ej af läkare ansågs vara af oröande natur för tillfället. Den 19 nov. på aftonen var ett litet sällskap församladt hos Rubinstein, deribland hans dotter och mäg. Man hade som vanligt roat sig med litet kortspel till kl. 11, då Rubinstein gick till sängs. Några nätter förut hade han lidit af sömnlöshet, men man hade ej fäst någon betydelse dervid. Omkring midnatt hörde fru Rubinstein sin man tungt stöna. Hon skyndade till hans rum och fann honom kämpa med svår andnöd. Tillkallad läkare fann hjertverksamheten betydligt försvagad. Oaktadt anordnande af artificiell andning tilltog allt mera andnöden, och kl. half 2 på morgonen ändades genom ett hjertslag den snillrike och berömda mannens lif.

Anton Rubinstein var gift med Wjera Tschikuanow, dotter till en f. d. gardes-officer och adelig godsegare. Med henne hade han tre barn, den ofvannämnda dottern, en äldre son, som efter att ha varit tjänsteman ingått vid teatern såsom framstående tenorsångare, och en yngre, som förra året afled i Italien,

* Vi hänvisa till en längre biografi öfver Rubinstein i denna tidnings första årgång (1881) med porträtt. Ett annat porträtt af honom förekom i *Svensk Musiktidning* 1884, med anledning af hans konserterande här i Stockholm detta år.

der han vistades för vårdande af sin halsa.

Först i ett följande nummer kunna vi finna utrymme för en närmare betraktelse af den berömda mästarens verksamhet som tonsättare.

Vår kyrkomusik.

Den förestående Gustaf Adolfs-festen och den nya högmessoritualen hafva helt naturligt framkallat icke så liten rörelse inom det kyrkomusikaliska lägret. För att nu tala om »det ena först och det andra se'n», så har den kände anordnaren af liturgiskt musikaliska vespergudstjänster, kyrkoherden Richard Norén, denna gång i förening med direktör John Morén, utgifvit material till en »Matutin eller Vespergudstjänst vid Gustaf Adolfs-festen den 9 december 1894». Säsom var att vänta, är denna vesper af anmärkningsvärdt musikaliskt värde. Flere körnummer äro för densamma nykomponerade, dels två alternativ till samma text, båda i såväl melodiskt som harmoniskt afseende synnerligen tilltalande af herr Morén, dels en i strängt klassisk kyrkstil hållen kör af herr Carl Lundell, den rikt begåfvade, blinde sångläraren vid Tomtebodas blindinstitut. Att döma af de talrika rekvisitioner, som lära ingått, kommer denna vesper att gifvas i så godt som hela Sverige och dessutom i de svenska legationskyrkorna i London och Paris. I Stockholm firas densamma i Östermalms, Jakobs, Johannes, Klara och Maria kyrkor. I Katarina har som vanligt organisten Humbla sjelf anordnat den vesper, som der kommer att göras. Då man tänker på, huru vespergudstjänster kommit till användning vid fjolårets stora jubelfest, vid en mängd nyrestaureerade tempels återupplåtande, nu senast vid Skara domkyrkas öppnande, och huru allmänt firandet af vesper blir vid nu stundande jubelfest, så utgör detta ett lika glänsande som glädjande bevis för att man numera icke kan fira en större kyrklig fest på ett värdigare, mera anslående och på samma gång uppbyggligare sätt än genom hållande af en dylik liturgisk-musikalisk vesper.

Nu några ord om vår nya högmessoritual. Från och med söndagen den 2 december skall denna ritual träda i kraft och först fjorton dagar förut, eller strängt taget den 16 november, tillsattes af regeringen den komité, som skall framlägga förslag till den dithörande musikbilagan. Hvarför man ej förr tänkt på denna viktiga sak är oförklarligt. Omöjligt har det naturligtvis varit för komitén att på denna korta tid utföra sitt ansvarsfulla uppdrag, hvarföre herrar prester, organi-

ster och kantorer hafva att välja mellan att så långt man kan reda sig med det gamla och för öfrigt låta det, som rätteligen skall sjungas, i stället läsas, eller också taga till användning något af de förslag, som af privatmän från när och fjärran utsändts — oss veterligen föreligga ett sådant förslag från Dalarne, ett från Stockholm och två från Skåne — för att sedan åter förkasta dessa, då det officiella förslaget omsider kommer.

Den komité k. m:t tillsatt för detta ändamål består af förra statsrådet Gunnar Wennerberg, hvilken skall fungera som ordförande, samt vidare förste hofkapellmästaren Conrad Nordqvist, kyrkoherden Richard Norén samt kantorn i Storkyrkan Johannes Lindegren. Vid valet af komitén ha vederbörande visat en vaken blick, och man kan ej annat än med förtroende emotse resultatet af en så fördelaktigt sammansatt komités arbete. Kyrkosångens många vänner i vårt land hoppas att komitén enas om att ösa ur de rika skatter af kyrkomusik, som sedan reformationens dagar äro i vår ego, men som på sistone blifvit begrafna i våra bibliotek. Ett snart resultat torde också vara en synnerligen allmän önskan.

Kungsholms församling har beviljat ett anslag af 300 kronor till uppehållande af den under förra vintern bildade, frivilliga kyrkokörens verksamhet. Vi hoppas att de nya kyrkosångsträfvandena i denna kör skola vinna en ny verksam anhängare.

Maria kyrkokör, som nu börjat sitt nionde arbetsår, trots de ekonomiska svårigheter med hvilka hon haft att kämpa, emotser nu hjälp i detta afseende. Man lär nämligen för närvarande inom församlingen hålla på att bilda en förening »Kyrkosångens vänner» för betryggande af körens fortsatta verksamhet. Lycka till!

Hjelpatius.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. operan. Nov. 15. Thomas: *Mignon* (Philine: frök. Cederberg, deb.) — 16, 18. Verdi: *Ernani* (Elvira fru Östberg; Ernani, Karl V, Silva: hrr Bratbost, Vallenius. Sclergren). — 19. Gluck: *Orfeus*; Leoncavallo: *Pajazzo*. — 21, 23. Meyerbeer: *Hugenotterna* (Raoul: hr N. Rothmühl, första gästupptr.; drottningen, Valentine, pagen: fru Östberg, frökn. Labia, Karlsohn; Marcel, Nevers, St Bris: hrr Sclergren, Vallenius, Söderman) 125:e gången. — 25. Nicolai: *Müntra fruarna i Windsor*. — 26. Verdi: *Aida* (Radames: hr Rothmühl, gäst; Aida: frök. Labia, Amneris: fru Linden). — 28. Foroni: *Advokaten Pathelin* (Josseume: herr Brag); Balett: *Spansk divertissement* af Max Glasemann; Tschaiowsky: *Jolantha* (Jolantha: fru Brag.) — 29. Konsert. 1. Söderman: konsertouverture, F dur; 2. Mendelssohn: violinkonsert (herr Marteau); 3. Meyerbeer: aria ur »Profeten» (fru Linden); 4. Bach: Chacone (hr Marteau); 5. Neapolitanska visor (frök. Labia); 6. Godard: Concert romantique för violin o. ork. (herr Marteau). — 30. Wagner: *Lohengrin*

(Lohengrin: hr Rothmühl, gäst; Elsa: fru Östberg).

Vasa-teatern. Nov. 15, 16. Lecoq: *Lilla frun*. — 17—19. Audran: *Vore jag karl!* — 21—30. Hervé: *Lilla mamma*, operett i 3 akter af Chivot och Duru (Francine, fru Plantureux: fru Berg, Lindström; Gaston, De Champrose, Saint Clair, Marcel: hrr Klinger, Kellberg, Ringvall, Svenson).

Musikaliska akademien. Konserter: Nov. 15. af frök. Sigrd Petterson. Bitr.: fru D. Edling, frök. Alf. Larson; — 18. af herr Marteau. Biträdande: frök. Labia, dir. Hj. Meissner, — 20. Filharmoniska sällskapet 1:a abonementskonsert 1. Saint-Saëns: »Lyan och harpan» op. 57, ode af Vict. Hugo för soloröster (fru Linden, frök. Ida Morduch, hrr Bratbost, Agnar Strandberg), bland kör och orkester; 2. Schumann: »Der Rose Pilgerfahrt», op. 112, sagodikt af Moritz Horn för soloröster (fru Linden, frökn. Morduch, Brunberg, hrr Agn. Strandberg, Dorph och musiklärare), bland kör och ork. Bitr.: k. hofkapellet, dirigent: kapellm. A. Hallén; — 24 af Rich. Henneberg. Bitr.: fru D. Edling, frök. Labia, hr Sal. Smith, k. hofkapellet, m. fl. — 27. Musikföreningens 38:e konsert. Berlioz: »Faust». Bitr.: fru D. Edling, hrr M. Strandberg, S. Smith, C. Carlander och k. hofkapellet. Dirigent: prof. Fr. Neruda.

Vetenskaps-Akademien. Nov. 19. Konsert af frök. Hedvig Svenson. Bitr.: frökn. Labia och Alf. Larson samt hr Aulin. — 26. Sven Scholanders musik- och Bellmansafon. — 29. Konsert af konstnärsfamiljen Knut Ekvall.

Berns' salonger. Nov. 25. Konsert af Henri Marteau. Bitr.: fru Sterky, konsertmästare L. Zetterquist och Tor Aulin, dir. Hj. Meissner.

Östermalms kyrka. Konsert af operans artister och kör med biträde af hr Marteau (till förmån för operasångaren Helmer Strömberg).

Kgl. Operans gäst den tyske tenorsångaren Nicolaus Rothmühl började sitt gästspel som Raoul i »Hugenotterna» och har sedan under förra månaden äfven låtit höra sig som Radames och Lohengrin. Hr Rothmühl är en hjeltetenor med kraftig röst, som efter det tyska maneret stundom forceras väl mycket och i höjden ej står fullt bi, emellertid har sångaren äfven inne konsten att sjunga mjukt och väl fraseradt, hvarjemte hans dramatiska spel, äfven det stumma, visar en mogen talang, om ock detta i passionerad framställning t. ex. i »Hugenotterna», 4:e akten, kan förefalla oss något exalteradt. Säsom Lohengrin har han lyckats bäst äfven i yttre hänseende genom god mask och magnifikt kostym. Fru Östberg har änyo firat en stor triumf som drottningen i Hugenotterna och äfven låtit höra sig som Elvira i »Ernani» och Elsa, ett par roller som mindre än den nyssnämnda lämpar sig för hennes naturel. I Verdis numera föräldrade opera innehade hr Bratbost som Ernani och hr Vallenius som Karl V nya roller. Fru Brag har äfven första gången sjungit Jolantha i Tschaiowskys opera, en rol hvari företrädarinnan fru Sterky med sin barnsligt skära stämma och framställning förmodade inlägga mera poesi. Her Brag har efterträtt hr Strömberg som Josseume i »Advokaten Pathelin» och lyc-

kats rätt väl, ehuru ett mera farsartadt spel, såsom fordom Uddmans, här är på sin plats. Fröken Labia har med välförtjent bifall uppträdt som Valentine och sjungit titelrolen i »Aida», i hvilken opera man haft nöjet åter höra fru Linden som Amneris.

Vasateatern har med sina operetter haft god framgång, synnerligast genom fru Emma Bergs lifliga och behagliga spel. Hervés operett »Lilla mamma» är för öfrigt mera en underhållande opéra comique, till och med innehållande sentententala scener, än en vanlig operett. Hvad musiken beträffar hör denna ej till Hervés mest lyckade, ehuru ej saknande rätt anslående nummer.

Af konserter ha vi åter haft en rikedom. Sådana af första rangen ha varit Filharmoniska sällskapets, Musikföreningens, hr Hennebergs och Mar-teau-konserterna å kgl. operan och i Musikaliska akademien samt i Berns' salon, samt af mera anspråkslös art pianisternas frökn. Sigrd Pettersons och Hedvig Svensons samt konstnär-familjen Knut Ekvalls. Härtill kommer den stora konserten i Östermalms-kyrkan af operapersonalen till förmån för hr Strömberg och Sven Scholanders musik- och Bellmansafton. Antalet kan ökas med Arbetareinstitutets söndagskonserter.

Bristande utrymme till följd af den skrymmande Rubinstein-nekrologen nödgär oss att spara konsertrevyn äfvensom notiser från grannländerna etc. till nästa, om en vecka utkommande nummer.

Från in- och utlandet.

Kgl. operan. Fru Norries gästspel har på grund af mellankomna hinder blifvit inställt eller tills vidare uppskjutet. Hr Arvid Ödmann, som under några veckor lidit af en strupåkomma, är nu på bättringsvägen och torde kunna om ett par veckor åter uppträda. Gustaf II Adolfs minne firas här med en »historisk tidsbild i 9 tablåer med dikter af David Fallström», iscensättning af herr Axel Rundberg under medverkan af Victor Andrén, samt musik af kapellm. Henneberg. L. Normans uverty, bygd på svenska folkvisor, lär komma att inleda representationen

Emma Nevada, den berömda spansk-amerikanska sångerskan, låter för första gången höra sig här å en konsert i Musikaliska akademien stora sal d. 5 december. Då denna konsert blir den enda, skall vår musikpublik säkert ej försumma tillfället att nu få höra en nutidens förnämsta sångartister. I Köpenhamn har hon nyss firat stora triumfer, särskildt med skuggarian ur »Dinorah», Valsarian ur »Romeo och Julia» samt Davids »Air de Mysoli».

Fröken Ida Morduch och hr Karl Ekman gifva d. 6 dec. kl. 8 e. m. i Vetenskapsakademiens hörsal en konsert, hvars lofvande program är infördt å sista sidan. De värdade finska artisterna, hvilka såväl här som nyligen i Göteborg skördat rikt bifall, fröken Morduch för sin vackra stämma och intagande sång, hr Ekman för sitt smakfulla och konstnärliga pianospel, skola helt visst få se en mycket talrik publik på sin konsert.

Aulinska kvartettens 2:dra kammar-musiksoaré d. 4 dec. gifves i form af en minnesfest öfver Anton Rubinstein. Programets första nummer är Beethovens stråkkvartet i F moll op. 95, ett af Rubensteins älsklingsverk inom kam-marmusiken, hvarpå följer af Rubinstein sjelf pianotrio G moll op. 15 n:r 2 och slutligen hans stråkkvartet C moll op. 17 n:r 2. Programmet lär komma att inledas med en minnesruna öfver Rubinstein.

Konstnärsfamiljen Knut Ekvall annonserar ännu en konsert, den 4 dec. i Hotel Continentals festsal. Då ofvannämnda kamarmusiksoaré gifves samma afton, vore det önskligt om tiden för denna konsert kunde ändras.

En stor sångkör kommer att här låta höra sig under högtidligheterna till firande af Gustaf II Adolfs minne den 8 och 9 dec. Inbjudning till denna körs bildande är undertecknad af med. doktorerna Hj. Hjort och Anton Kull, kamrerarne John May och Axel Larsson, assessorn frih. E. von Otter, ingenjör Th. Wawrinsky, hr H. Hammar-skiöld och dir. E. Åkerberg. Sångarne fördeles i 2 olika körer, anförda af dir. Åkerberg och kamrer Larsson.

Filharmoniska sällskapet, som detta år kan räkna sin tioåriga tillvaro, förbereder nu en repris af »Matheus-Passionen», hvartill öfningarna redan tagit sin början.

Andreas Hallén, operakapellmästaren och Filharmoniska sällskapets förtjenstfulle dirigent sedan dess stiftelse, hvilken äfven som svensk tonsättare för närvarande står främst, kan detta år fira sitt 25-års-jubileum som här fram-trädande komponist. Den 22 okt. 1869 utfördes på ett sammanträde i Musikaliska Akademien i närvaro af dess preses, hertigen af Östergötland, tvenne kompositioner, en kvartett och en trio för piano och stråkinstrumenter, af en ung svensk komponist herr A. Hallén, som dels i Leipzig, dels i München studerat musik, kritiken yttrade sig ganska fördelaktigt om dessa kompositioner. I sin fädernestad Göteborg gaf hr. Hallén sedan den 13 nov. samma år en konsert, hvarå samma saker utfördes jemte sånger. Han återvände sedan till Tyskland för att hos Julius

Rietz i Dresden fullborda sina studier. Under de 25 år, som förflutit sedan detta första offentliga uppträdande, har herr Hallén komponerat närmare ett femtiotal större och mindre verk, hvar-af de flesta äro förlagda i Tyskland. Bland de större må nämnas operan »Harald Viking» (tryckt på Raabe & Plotows förlag), tvåaktsoperan »Hex-fällan», antagen för vår opera, de stora körballaderna med orkester »Pagen och kungadottern», »Drömkungen», »Troll-slottet», »Botgörerskan», »Sten Sture den yngre», två Rhapsodier m. fl. Dessutom mindre körverk med piano och orgel, visor, duetter och körer å cåpella. Herr Hallén kan sålunda redan nu blicka tillbaka på en lång, rik och förtjenstfull verksamhet i tonkonstens tjänst.

Teater- och Konserthyrå. Operasångaren Emil Linden har öppnat en teater-agentur och kommissionsbyrå i hufvud-staden. Byrån förmedlar engagement, anordnar turnéer och konserter, för-medlar köp och försäljning af drama-tiska och musikiska arbeten, repre-senterar utländska musikinstrument-fabriker, firmor för tillverkning af teaterkostymer och attribut m. m.

De musikiska arbeten, som genom byrån utbjudas till salu, komma att först granskas af en nämnd, bestående af prof. Ivar Hallström, förste hofkapell-mästaren C. Nordqvist och prof. F. Neruda. En motsvarande nämnd finnes äfven för dramatiska arbeten och ut-göres af direktör Ludvig Josephson, premieraktör E. Hillberg och skrift-ställare G. af Geijerstam.

Dödsfall.

Wagner, Johanna, sångerska och dra-matisk artist, född den 13 oktober 1828 nära Hannover, dotter af Richard Wagners äldsta bror Albert. Redan som barn beträdde hon scenen i Würzburg, blef 1844 engagerad i Dresden, der hon af farbrodern Richard utsågs att kreera Elisabeths rol i »Tannhäuser». Hon utbildade sedan sin sångkonst i Paris för fru Viardot-Garcia (1846—48), sjöng 1849 i Hamburg och var 1850—62 en af Berlin-operans för-nämsta stödjepelare. Der gifte hon sig 1859 med landtrådet Jachmann. Fru Jachmann Wagner uppträdde sedan mera som dramatisk skådespeler-ska till 1872, var 1882—84 lärarinna i dramatisk sång vid musikskolan i München och verkade sedan som pri-vatlärarinna i Berlin. Hon afled den 16 oktober i Würzburg.

J. G. MALMSJÖ,

Piano-Fabrik,

Göteborg,
etablerad 1843,
Kgl. Hofleverantör

FLYGLAR och PIANINOS,

prisbelönta med
Nitton Första pris
vid utställningarna i

STOCKHOLM 1851	PARIS 1867	UDDEVALLA 1874
GÖTEBORG 1860	GÖTEBORG 1871	PHILADELPHIA . . 1876
KARLSTAD 1862	KÖPENHAMN . . . 1872	BORÅS 1880
LONDON 1862	WENERSBORG . . 1872	MALMÖ 1881
MALMÖ 1865	WIEN 1873	ÖREBRO 1883
STOCKHOLM 1866	RUGBY, ENGLAND. 1873	KÖPENHAMN 1888

samt senast å Industriutställningen i Göteborg 1891

Handtverks- och Industriföreningens

Hederspris.

OBS.! Den enda svenska pianofabrik, som vid täflan **OBS.!**
alltid erhållit högsta priset.

Talrika vitsord från framstående konstnärer föreligga.

Garanti lämnas i minst fem år för instrumentets hållbarhet och varaktighet.

Säljas på **bekväma afbetalningsvilkor.** Gamla instrument tagas i utbyte.

Eugen Gärtner

Atelier för Violfabrikation

Stuttgart, Söngerstrasse 5.

Stråkinstrument

af egen tillverkning efter berömda
mästares original; konstnärligt ar-
betade af vackert gammalt trä. Stor,
ädel ton, lätt spelbara.

Reparationer konstmässigt
och billigt.

Stort lager af gamla italienska
och tyska instrument till alla pris.

Prislista gratis. Alla slags utensilier.

I bokhandeln har utkommit:

Mässbok

till

Handbok för Svenska Kyrkan

stadfäst af Konungen 1894

utgifven af

Josef Lind

Docent vid Lunds universitet, v. organist
vid Lunds domkyrka.

Högmässan.

Pris 1 kr.

Lund, C. W. K. Gleerups förlag.

OBS. Äldre årgångar

af Svensk Musiktidning (med musik-
bilagor) säljas till betydligt nedsatta
pris hos utgifvaren, Kammakaregatan
50. Requisition endast pr kontant.

Obs.! Billigt annonspris

i Svensk Musiktidning; endast 10 öre petit-
raden.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

16 Regeringsgatan 16

Flyglar, Pianinos och Orgelharmoni-
er af de bästa svenska och utländska
fabriker i största lager till billigaste
priser under fullkomligt ansvar för In-
strumentens bestånd.

Obs.! Hufvuddepot för Blüthners
verldsberömda Flyglar, samt Rö-
nischs & Steinweg Nachfol-
gers utmärkta Pianinos.

Passande julklapp!

Presentkort

å
Svensk Musiktidning

— 1895 —

15:e årgången

säljes å 5 kronor å tidningens Expedition,
Kammakaregatan 50. — Requisition med
inneslutna 5 kronor (icke i postmärken) ex-
pedieras genast. — Presentkortet få äfven
köpas i bok- och musikhandeln.

OBS. Denna vårt lands enda facktidning
för musikkbildningens befrämjande borde ej
saknas i ett bildadt musikaliskt hem. Tid-
ningen, hvars innehåll är populärt, instruk-
tivt och underhållande, är försedd med goda
porträtter och musikbilaga (Musikalalbum med
piano- och sångstycken).

Fröken Ida Morduch och pianisten
Karl Ekman gifva den 6 december
kl. 8 e. m. i k. vetenskapsakademiens
hörsal en

Konsert

enligt följande

PROGRAM:

1. Sonate op. 31 nr 2..... Beethoven
Karl Ekman.
2. Aria »La Juive»..... Hal-vy
Ida Morduch.
- 3 a) Nocturno, F-dur Chopin
b) Fantasié Impromptu
c) Polonaise ur op. »Mignon».. Thomas-
Pease
Karl Ekman.
- 4 a) Ouvre tes yeux bleus..... Massenet
b) Ninon..... Tosti
Ida Morduch.
- 5 a) »Det gingo två flickor i ro-
sendelund», vestfinsk folkvisa
arr. Ekman
b) Saga vid spisen..... Wegelius
Ida Morduch.
- 6 a) Gavott Grünfeld
b) Tanz Arabeske
c) »Künstlerleben», vals..... Strauss
Bearbetad för konsertföredrag af
Karl Ekman.
- 7 a) Von ewiger Liebe Brahms
b) In der Fremde Schumann
c) Die Quelle Goldmark
Ida Morduch.

Biljetter å 2 kr. och 1: 50 säljas i herr
Abr. Lundquists hofmusikhandel, Malmorgs-
gatan 8.

Oscar Lejdström,

Sånglärare.

Mäster-Samuelsgatan 35.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,

hvarå de nyaste
uppfinningar och
förbättringar till-
lämpas, äro af
våra förmästa
orgelkännare så-
väl i Stockholm
som i landsorten
enhälligt vitsor-
dade för att vara
de bästa i Norden
tillverkade.

Prisbelönta i Kö-
penhamn 1888 (enda pris med medalj),
i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890
(första pris). Priskuranter sändas på be-
gäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.
Kontor och utställning i Stockholm:
Mästersamuelsgatan 24.

Innehåll: Ida Morduch och Karl Ek-
man (med porträtter). — Friedrich Smetanas
komiska operor, efter Otto Payer (forts.). —
Litteratur. — † Anton Rubinstein (med por-
trätt). — Vår kyrkomusik, af Hüpatius. —
Från scenen och konsertsalen. — Från in-
och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.